

Anmeldelser.

H. V. Clausen: Det danske Landskab. Haases Haandbøger Nr. 6.
(163 S. med talr. Illustr.) P. Haase & Søns Forlag, Kbhvn.

Dette er ikke en Haandbog i almindelig Forstand; den mer eller mindre strænge Systematik, som man sædvanlig venter at finde i en saadan, lider denne ikke af. Men det er en særdeles levende Bog, skrevet med Friskhed og ud af Evne til at se og leve sig ind i det sete. Forfatteren er Fodvandreren, der ikke ser paa Landskabet med specielle Fagøjne, men en Vandringsmand med Sans for, ja man tør nok sige Kærlighed til sit Æmne. Det er maaske ikke mindst af den Grund, man følger Skildringen med Interesse, at Vandringen ikke gaar frem ad skematisk afstukne Veje, men gør en Mængde Side-spring, der dog altid bidrager til at give Skildringen Liv og Fylde og til at faa med, hvad en mere systematisk Behandling let vilde overse.

Som det typiske danske Landskab regnes det, der har sit ene Yderpunkt ved de sydlige fynske Øer og det andet i Djursland (Dyrs). Mod Syd er det særlig Egnen omkring Faaborg, de fynske Bjerge, de uregelmæssigt indskaarne Kyster og Øvrmlen udenfor, der er bestemmende for Karakteren. Det er Lillebæltstypen i det danske Landskab, som her frem for noget andet Sted giver sig Udslag, paa en Gang yndefuldt og storslaaet. Mod Nord er det Mols, der bærer Prisen, „og der er alligevel ikke skønnere og stoltere Landskab i vort Fædreland“. Hertil slutter sig det jydsk Land om Aarhus, Samsø, Sjællands nordvestre Del, Hindsholm. Det er Danmarks Kattegatlandskaber. Til disse to Landskabstyper knyttes yderligere store Dele af Sjælland, med dets Søer, Skove og aabne Land, Sletter og høje Bakkedrag. Her anvises der ogsaa Fodvandreren Ture, som uden at berøre Havet gaar gennem „lutter interessante Strøg“. De østjydske Fjorde, der hver møder med sit Særpræg, faar deres særlige Afsnit som en Del af det typiske danske Landskab.

Uden om dette Ind-Danmark ligger en Række Landskaber, der

betragtes som „periferiske, baade fordi de ligger ved Landets Yderkanter, og fordi de afviger fra Normalen“. Der er Skagen og Vesterhavsklitterne, Vendsyssel og Himmersyssel, de vestlige Limfjords-egne, den jydsk Hede, Marsken, Himmelbjergegnen, Høje Møen, Stevns, Bornholm og Øresundskysten, Danmarks Riviera. De faar alle deres særlige Omtale; der findes dog ogsaa særprægede Egne, som knap nok er værdigede en Stavelse, skønt ogsaa de rummer Karaktertræk, der fortjente at nævnes, hvor Talen er om dansk Landskab.

Forfatteren har i en ganske særlig Grad Øje for, at „Natur og Kultur i Forening betinger det danske Landskab“, og har særegne Betingelser for at skildre det, fortrolig som han er med Landets Historie, baade det heles og de enkelte Deles. Endvidere er han fortrolig med den rige Poesi, der igennem Tiderne er bleven knyttet til de enkelte Egne, og som han ofte gør Brug af. Baade gammelt og nyt Kulturliv spejler sig i Bogen, saavel hvor det giver sig Udslag i Bygningsværker og synlige Ting af anden Art, som hvor det udfolder sig i levende Nutidsform.

Det er en Bog, som man har Glæde af at læse og føle sig ind i. Den er forsynet med et stort Antal gode og karakteristiske Billeder fra Danmarks forskellige Egne.

V. Milthers.

M. Newbiggin: Klode og Kultur. Haases Haandbøger Nr. 5, oversat af Olaf Kayser. (167 S. med 16 Illust.) P. Haases & Søns Forlag, København.

Saa vidt det kan skønnes af de udkomne Numre af ovennævnte „Haandbøger“, er det en værdifuld Serie af oplysende Literatur, der her lægges frem for danske Læsere. Saa omfattende som Æmnet „Klode og Kultur“ er, kan den lille Bog naturligvis kun omfatte et Udvalg af de Problemer, der særlig har sysselsat den videnskabelige Geografi, saaledes som Forfatterens Hensigt har været. Blandt de udvalgte Æmner er Jordoverfladens Relief og Erosionen, Isens Virksomhed, Klimaet og Vejret, Æmner fra Plante- og Dyregeografien, Kulturplanter og Husdyr, Europas Menneskeracer samt Mineralforekomsterne og deres Betydning.

Bogen giver i en smuk og letlæselig Form et godt Indblik i disse Spørgsmaal og paa en saadan Maade, at den giver Læseren Lyst til at søge mere indgaaende Besked, hvor den selv maa nøjes med at skitsere Problemerne. Eksemplerne er fortrinsvis hentede fra Middelhavslandene, Vesteuropa samt Nordamerika, og giver herfra mange